

N:o 7 b.

Ank. till Riksd. kansli den 7 maj 1889, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner, dels om beviljande af anslag till inlösen af maskiner och redskap vid i riket befintliga margarinfabriker, dels om anslags beviljande för anläggning inom riket af två fabriker för tillverkning af oleomargarin.

(2:a U. A.)

Sedan till statsutskottets förberedande behandling hänvisats följande, i fråga om margarinindustrien framställda förslag:

af herr *Gustaf Andersson* (motion i Första Kammaren n:o 11),

att Riksdagen, under godkännande i hufvudsak af vissa i motionen uttalade motiv, måtte besluta ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 100,000 kronor, att användas efter behof för inlösen af maskiner och redskap vid de nuvarande margarinfabrikerna;

af herr *Jöns Bengtsson* i Gullåkra och 29 andra ledamöter af Andra Kammaren (motion n:o 39 i Andra Kammaren),

att Riksdagen, under godkännande i hufvudsak af vissa i motionen uttalade motiv, måtte besluta ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 75,000 kronor, att användas efter behof för inlösen af maskiner och redskap vid de nuvarande margarinfabrikerna; samt

af herr *E. W. Wretling* (motion i Andra Kammaren n:o 165),

att Riksdagen måtte anvisa åt regeringen 150,000 kronor för anläggning af två fabriker för tillverkning af oleomargarin, en i det nordliga och en i det sydliga Sverige;

anmälde utskottet i sitt utlåtande n:o 7, angående regleringen af

Bih. till Riksd. Prot. 1889. 4 Saml. 1 Afd. 5 Häft.

utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel, att utskottet framdeles skulle yttra sig med anledning af omförmälda motioner: och får utskottet härmed sådant yttrande afgifva.

Beträffande hvad motionärerna anfört till utveckling af och stöd för sina förslag, tillåter sig då utskottet i allmänhet hänvisa till de särskilda motionerna och vill här endast meddela hvad som för erhållande af en rätt uppfattning af förslagens innehåll är nödigt.

I sådant afseende får utskottet rörande de af herr *Gustaf Andersson* samt af herr *Jöns Bengtsson m. fl.* väckta motionerna anmärka, att i dessa motioner, hvilka i fråga om motiveringen äro sins emellan lika lydande, framhållits såsom önskvärdt, att förbud stadgades för in- och utförsel af så väl konstmör eller margarin som oleomargarin, att förordning utfärdades, hvarigenom bestämdes, att vara, som under namn af smör af mjölk eller grädde i landet infördes, skulle, innan varan från tullverket utlemnades till importören, på dennes bekostnad, af sakkunnig person undersökas för utrönande af att varan icke utgjordes af andra beståndsdelar än af mjölk eller grädde, och att förbud mot tillverkning inom riket af margarin eller konstmör åvägabragtes; att motionärerna emellertid tillika uttalat den uppfattning att, i sammanhang med utfärdandet af de af motionärerna förordade in och utförsels- samt tillverkningsförbuden, egarne af de i landet befintliga margarinfabrikerna borde erhålla ersättning för en del af den kostnad, som blifvit nedlagd på fabrikerna; att motionärerna vidare sammanställande ansett, att berörda ersättning borde inskränkas dertill, att staten inlöste till fabrikerna hörande maskiner och redskap; samt att motionärerna i sjelfva verket skilja sig allenast derutinnan, att då herr G. Andersson föreslagit, att för möjliggörande af nyssberörda inlösen måtte ställas till Kongl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 100,000 kronor, hafva herr Jöns Bengtsson och hans medmotionärer ansett, att det förslagsanslag, som jemväl enligt deras förmenande borde af Kongl. Maj:t för nämnda ändamål disponeras, icke behöfde sättas högre än till 75,000 kronor.

Hvad åter innehållet i herr *Wretlinds* motion angår, så har denne motionär, som i sin framställning använder ordet »oleomargarin» för att beteckna ej blott hvad öfrige motionärer dermed afse (= det ämne, hvaraf margarin hufvudsakligen beredes) utan äfven hvad desse senare benämna »margarin» (= det färdiga fabrikatet), utgått från den förutsättningen, att om Riksdagen — i motsats till hvad motionären ansåge böra blifva händelsen — bifölle hvad herr Jöns Bengtsson och hans medmotionärer föreslagit, Kongl. Maj:t i allt fall icke skulle komma att begagna sig af de medel, som af Riksdagen anvisades till inlösen af maskiner och redskap vid margarinfabrikerna, i annat syfte än att för statens räkning öfvertaga margarin-

tillverkningen; och har motionären ansett, att under sadana omständigheter nödiga medel borde ställas till Kongl. Maj:ts förfogande för att möjliggöra inrättandet af ytterligare två margarinfabriker.

Utskottet tillåter sig erinra, att Andra Kammaren den 29 sistlidne april och Första Kammaren den 3 innevarande maj, i anledning af särskilda, inom hvardera kammaren väckta och af tillfälliga utskott behandlade motioner, bifallit framställt förslag, att Riksdagen ville besluta att uti skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla:

dels att Kongl. Maj:t måtte, så fort ske kunde, utfärda förbud mot införsel af margarin och oleomargarin;

dels att Kongl. Maj:t likaledes måtte utfärda förbud emot tillverkning inom riket af margarin; och

dels att bestämmelse måtte meddelas derom, att vara, som under namn af smör af mjölk eller grädde i landet infördes, skulle, innan den från tullverket utlemnades till importören, af sakkunnig person undersökas för utronande, att varan icke innehölle andra fettämnen än mjölkfett.

Genom kamrarnes ifrågavarande sammanstående beslut torde herr Gustaf Anderssons samt herr Jöns Bengtssons och hans medmotionärers respektive yrkanden, att Riksdagen måtte i hufvudsak godkänna de i bemälda herrars motioner uttalade motiv — hvilka yrkanden torde vara så att förstå, att Riksdagen borde uttala sitt gillande af de grunder, hvarå motionärerna ansett margarinlagstiftningen böra hvila — hafva förfallit; i följd hvaraf något vidare utskottets yttrande i fråga om samma yrkanden icke lärer erfordras.

Beträffande åter bemälda motionärers förslag, att Riksdagen skulle ställa medel till Kongl. Maj:ts förfogande i och för inlösen af maskiner och redskap vid de nuvarande margarinfabrikerna, så anser utskottet, att det ej redan nu kan vara lämpligt att härom besluta, utan bör frågan förekomma till Riksdagens pröfning först sedan det af Riksdagen fattade beslutet trädt i verkställighet och sedan genom Kongl. Maj:ts åtgärd blifvit utredt, om och till hvad belopp den afsedda ersättningen bör ifrågakomma.

Da det väl icke under några som helst omständigheter bör ifrågakomma, att staten för egen räkning drifver tillverkning af vare sig margarin eller oleomargarin, lärer det af herr Wretlind framställda förslaget redan af sådan anledning icke förtjena afseende.

På grund af hvad nu blifvit anfördt får utskottet hemställa:

- a) att hvarken herr Gustaf Anderssons eller herr Jöns Bengtssons m. fl. förevarande motion må till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

b) att herr Wretlinds ifrågavarande motion må af Riksdagen lemnas utan afseende.

Stockholm den 7 maj 1889.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer

vid mom. a):

af herrar greve *G. Sparre*, friherre *B. A. Leijonhufvud*, *H. P. P. Tanom*, *E. V. R. L. Königsfeldt*, *P. J. von Ehrenheim*, *C. E. Casparsson* och greve *A. G. Barnekow*, hvilka ansett, att utskottet i fråga om herr Gustaf Anderssons samt herr Jöns Bengtssons m. fl. förslag, att Riksdagen skulle ställa medel till Kongl. Maj:ts förfogande i och för inlösen af maskiner och redskap vid de nuvarande margarinfabrikerna, bort hafva yttrat, att det, om Riksdagens beslut i margarinfrågan komme att föranleda Kongl. Maj:t att förbjuda tillverkning af margarin inom riket, och de för sådan tillverkning redan anlagda fabriker i anledning deraf nödgades upphöra med sin verksamhet, otvifvelaktigt blefve en pligt för staten att ersätta den förlust, fabrikerens egare derigenom komme att lida, men att, då Kongl. Maj:t icke torde underlåta att, äfven utan framställning från Riksdagen, beakta dessa förhållanden, och all ledning för närvarande saknades att bedöma beloppet af den ersättning, som borde ifrågakomma, utskottet likväl ansåge motionärernas ifrågavarande förslag icke böra till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

af herr *F. Boström*, som ansett, att i utskottets yttrande rörande behovet af en utredning, »om och till hvad belopp» ersättning borde beredas margarinfabrikernas egare, orden »om och» bort hafva utgått.